

Čís. 402.

Závazku, převzatému smírem, vedle něhož se nájemce uvolil, byt do určité doby vykliditi, nelze čeliti námitkou, že prý splnění závazku jest nemožným, an nájemce není s to, by jiný byt si opatřil.

(Rozh. ze dne 4. února 1920, Rv I 53/20.)

Nájemce uzavřel dne 20. února 1919 s pronajímatelem smír, že se do určité doby (do srpna 1919) z bytu vystěhuje. Ježto však nebyl s to ani v místě, ani v okolí nalézt bytu, žalovat pronajímatele o určení, že smír jest neplatným. Procesní soud první stolice žalobě vyhověl v podstatě proto, že plnění, k němuž se nájemce smírem zavázal, jest dle § 878 obč. zák. nemožným, hledíc k naprostému nedostatku bytů. Odvolací soud nevyhověl odvolání, uváživ, že smír pro naprostou nemožnost splnění závazku žalobcem převzatého, po rozumu § 878 obč. zák. v doslovu § 89 nařízení ze dne 19. března 1916, č. 69 ř. zák., jest neplatným a následkem toho bezúčinným, neboť vystěhování se žalobce z nájatého bytu, které samo o sobě by sice absolutně nemožným nebylo, jest naprosto nemožným proto, že žalobce jako člověk má zajiště nepopíratelný, přirozený nárok na to, by někde bydlil a nemaje možnosti, do jiného bytu se nastěhovati, musel by se vystěhovati na ulici pod širé nebe.

Nejvyšší soud žalobu zamítl.

Důvody:

S hlediska dovolacího důvodu nesprávného právního posouzení věci nelze dovolání upříti oprávnění. Soud odvolací, zjistiv, že ani v bydlišti žalobce, ani v Plzni, ani v okolních obcích a v obcích okresu plzeňského naprosto nelze nalézt bytu a že tomu již tak bylo v době uzavřeného smíru, vyslovil ve shodě se soudem první stolice názor, že žalobce vzav v soudním smíru ze dne 20. února 1919 na sebe povinnost nejdéle ve lhůtě srpnové se z bytu vystěhovati, tedy jej vykliditi a odevzdati, se zavázal k něčemu za stávajících okolností naprosto nemožnému, kdežto přece jako člověk má přirozený nárok na to, by někde bydlil a nemusil se vystěhovati na ulici pod širé nebe. Soud dovolací se nikterak neuzavírá humanitou takového nazírání, nemůže však přes to přisvědčiti mínění nižších soudů, poněvadž je toho náhledu, že soudy jsou v občanských věcech právních povolány k tomu, by rozhodovaly o soukromých právech občanů (čl. I. uvoz. zák. k j. n.), nikoli však k tomu, by mimo půdu zákona uspokojovaly určité sociální potřeby, byť i jich oprávněnost plně uznávaly. Nemožnosti vykliditi byt, jak ostatně odvolací soud sám uznával, zde není, že pak vyklizení bytu má v zápětí nutnost hledati jiný byt, a že možnost nalézt jej jest stížena, po případě vůbec odňata, jest sice velmi trudnou skutečností nynější poválečné krise, soud dovolací není však toho mínění, že by žalovaný proto, poněvadž žalobcům bude po případě odňata možnost ukojiti potřebu nutného přístřeší, byl povinen vzdáti se svého práva, platným právním řádem mu zaručeného. Otázku, jak srovnati nabytá práva s nově se vyskytnuvšími nebo vzhledem

k mimořádným poměrům s nebyvalou krutostí doléhajícími sociálními potřebami a jak přizpůsobiti stav platného práva změněným poměrům sociálním a hospodářským, přísluší řešiti činitelům zákonodárným. Pokud však činitelé, v první řadě k tomu povolání, nezasáhnou sami ve sféru soukromých práv jednotlivců v zájmu celku, není možno soudům, byť proti platným předpisům zákona braly ohled na sociální zájmy, byť i sebe důležitější. Správnost tohoto názoru vysvitne v tomto případě také z úvahy, že by se stala možnost, dáti výpověď se svolením soudu, zaručená pronajímateli předpisy o ochraně nájemců, illusorní, kdyby bylo umožněno nájemci, by se proti exekučnímu vyklizení bytu bránil námitkou nemožnosti plnění, opírající se o skutečnost, že nemůže jiného bytu nalézt. Tím by se platně dané výpovědi stávaly ve stadiu exekuce znovu předmětem soudního přezkoumání a právomoc jejich byla bezúčinnou. S tohoto stanoviska jeví se smír mezi stranami o vyklizení bytu uzavřený platným a účinným, posouzení věci nižšími stolicemi však právně mylným.

Čís. 403.

Právní povaha smlouvy o dodání pracovních sil.

(Rozh. ze dne 4. února 1920, Rv II 2/20.)

Žalobce zavázal se žalovanému těžařstvu, že mu dodá 40 dělníků ku pracím za ujednanou odměnu dle hlav a počtu směn až do odvolání. Žalobce najal pak dělníky a dostavil se s nimi dne 18. prosince 1918 k žalovanému, kde pracovali za žalobcova dozoru dle poukazů žalovaného. Ze mzdy, již zapravovala žalovaná strana dle úmluvy žalobci, vyplácel tento dělníkům, co s nimi ujednal, to, oč bylo mu žalovanou stranou více vypláceno, bylo jeho ziskem. Žalobce nepřevzal jiného závazku, nežli že dělníky dodá, jmenovitě neručil za pracovní výsledek. Dne 15. února 1919 zrušila žalovaná strana smlouvu výpovědí na 14 dnů. Žalobce, opíraje se o § 1159 obč. zák., domáhal se náhrady, protože žalovaná nedodržela 4nedělní lhůty výpovědní. P r o c e s n í s o u d p r v é s t o l i c e žalobu zamítl. D ů v o d y: Smlouva, o níž tu jde, přičítá se nejen dobrým mravům, nýbrž i zákonu; zaměstnanci kladou se na roveň věcem a jsou uváděni v takovou hospodářskou i sociální závislost, že odporuje to státnímu zákl. zák. čís. 142 (§ 7), pokud se týče stěžejní zásadě občanského zákoníka (§ 16). Každý člověk může volně nakládati svou pracovní silou, může ji dáti do cizích služeb. Leč o cizí pracovní síle nelze se smlouvat, ježto člověk není věcí (§ 285 obč. zák.) a může býti v právním vztahu pouze podmínkem, nikoliv však předmětem. Již z tohoto hlediska jest smlouva neplatnou dle § 879 obč. zák., nehledíc ani k tomu, že § 1153 obč. zák. stanoví, že nárok na služby nelze převést. Zaměstnavatel není tudíž oprávněn, by nárok na služby zaměstnancovy převáděl na jiného. Úmluvy, tomu se přičítají, jsou protizákonné a tudíž neplatné (§ 879 obč. zák.). O d v o l a c í s o u d potvrdil rozsudek soudu první stolice, v podstatě z těchto právních úvah: S názorem prvního soudu nelze souhlasiti, vždyť dělníci zavázali se žalobci tím způsobem, že budou na jeho žádost pracovati v podniku žalované strany; nelze tudíž tvrditi, že by jich bylo žalobcem použito v právním obchodu